

Fakulta sociálních věd UK v Praze
Institut sociologických studií

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Vzdělanostní a profesní aspirace žáků v kontextu reprodukce vzdělanostních nerovností

Autorka: Markéta Budská

Bakalářská práce se zabývá tématem vzdělanostních a profesních aspirací žáků v souvislosti s reprodukcí vzdělanostních nerovností v České republice. Autorka práci rozdělila na teoretickou a empirickou část. Teoretická část obsahuje definici pojmu vzdělanostní aspirace, věnuje se faktorům determinujícím vzdělanostní aspirace a zmiňuje některé výzkumy týkající se této problematiky. Teoretická část dále obsahuje teorie vztahující se k dané problematice. V empirické části autorka shrnuje výstupy dotazníkového šetření realizovaného mezi žáky dvou základních škol a výstupy fokusní skupiny.

Téma, kterému se autorka ve své práci věnuje, je vymezeno příliš široce a zahrnuje řadu aspektů. Cíle práce jsou rovněž formulovány velmi široce, v rozsahu bakalářské práce je ani není možné kvalitně naplnit. Autorka tak často zůstává pouze na povrchu a chybí hlubší analýza.

Seznam zdrojů, ze kterých autorka čerpá, není zdaleka vyčerpávající, bylo by vhodné ho doplnit zejména o některé zahraniční zdroje. Navíc autorka v práci nepracuje se všemi zdroji, které jsou uvedeny v seznamu literatury. Jako problematický aspekt spatřuji zejména to, že teoretická a výzkumná část není v práci dostatečně propojována.

Strukturace práce má také určité limity, v úvodu práce jsou uvedeny detaily ohledně sběru dat, vhodnější by bylo zpracovat samostatnou kapitolu, která by na jednom místě shrnovala informace o využívaných metodách, sběru dat a jejich analýze. V současném stavu jsou tyto informace uvedeny na různých místech práce, což je pro čtenáře matoucí. Výzkumné cíle a výzkumné otázky by také měly být uvedeny v samostatné kapitole v úvodu práce. Výzkumné cíle a výzkumné otázky by měly být lépe provázané, v závěru práce by na ně měl dostat čtenář jednoznačnou odpověď.

Není možné předpokládat, že by autorka v tak krátké době, jakou měla na opravu práce, sebrala úplně nová data (lze ocenit i to, že se jí podařilo zorganizovat fokusní skupinu), velké nedostatky ovšem spatřuji v analýze a interpretaci dat. U dat získaných z dotazníkového šetření se autorka snaží o potvrzování/vyvracení hypotéz, což je ovšem u tak malého vzorku (24 respondentů) minimálně velmi problematičné.

U zpracování kvalitativních dat získaných z fokusní skupiny autorka nevyužívá jejich potenciál, často pouze uvádí doslovné citace respondentů, nijak dále ale s těmito daty nepracuje. Chybí hlubší analýza a interpretace dat, autorka se nesnaží vysvětlit či interpretovat souvislosti a vzájemné vazby. Výběr respondentů pro fokusní skupinu je rovněž nejasně a nedostatečně zdůvodněn s ohledem na téma a cíle práce zabývající vzdělávacími aspiracemi žáků základních škol (respondenty fokusní skupiny jsou lidé ve věku 25 až 27 let,

což respondentka zdůvodňuje tak, že se jedná o věkovou skupinu plánující v dohledné době rodičovství, příp. která již je v této roli).

Není příliš jasné, o čem má vypovídat hodnocení výroků uvedených na straně 35, autorka tyto výroky ani dále neinterpretuje, pouze hrubě popisuje získané odpovědi žáků z dotazníkového šetření bez zasazení do širšího kontextu. K tomuto tématu se sice vrací v závěru práce, kde je věnován poměrně velký prostor hodnocení aspektů českého školství a jeho budoucího vývoje a trendů, ovšem tato témata nejsou v práci nijak zarámována do širších souvislostí, ani přímo nesouvisejí se stanovenými výzkumnými cíli.

Autorka sice doplnila kapitolu věnující se limitům práce, ovšem ta je zpracována spíše formálně. Autorka kriticky neposuzuje omezení práce, ani se s nimi nesnaží v práci nějakým způsobem vyrovnat.

Autorka se zároveň dopouští i některých formálních prohřešků. Abstrakt neobsahuje to nejpodstatnější, co čtenáře zajímá, tj. jaké jsou hlavní závěry práce, ke kterým autorka dospěla. Citace nejsou v práci uvedeny v kurzivě. Stylistická úroveň práce by mohla být lepší, některé pasáže textu jsou psány heslovitě. V práci jsou navíc formulace, které jsou nejednoznačné či zavádějící (např. na straně 32, kde jsou výstupy z dotazníkového šetření mezi žáky interpretovány jako názory jejich rodičů). Grafy jsou uvedeny bez jakýchkoli popisků, navíc k nim chybí komentáře, ani se na ně autorka neodkazuje v textu, grafy jsou tak nepřehledné a pro čtenáře je orientace v nich problematická (např. obrázek 6, ale i ostatní). Na straně 35 jsou uvedeny údaje v procentech, což u takto malého vzorku není příliš smysluplné.

V práci je sice vidět určitý posun od její první verze, stále ovšem obsahuje řadu nedostatků, které brání označit ji jako kvalitní bakalářskou práci. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem doporučuji bakalářskou práci hodnotit známkou „dobře“ pouze v případě, že studentka uspěje při obhajobě.

V Praze 5. 9. 2012

Mgr. Anna Tůmová